
névsorolvasás

BRASNYÓ ISTVÁN

SÁGI, A FALU KÖLTŐJE

— Lettettem a szokásokról,
a konvenciókról,
naponta újságokat vásároltam,
esténként könyveket bújtam,
míg a nyitott ajtón keresztül
hallottam,
hogy a szél legkisebb fuvallatára
lecses eperszemek potyogtak
a háztetőre meg a porba.
És egyszerre nem volt ember,
aki szót váltson velem,
olyan szót, ami
nem felületes társadalmi érintkezés,
ami nem pusztán konvenció,
hiszen nem álltam oda esténként
hangolni
a kocsma elé,
vagy sületlen történeteket hallgatni.
Aztán mégis odaálltam;
így lettem a falu bolondja,
a félnótás,
mindenki azt gondolja, az orromnál
fogva vezethet, én meg
hagyom magam:
tapintatból ezért költőnek neveznek.

BADOGLIO

— Sohasem tudtam kijönni a világgal,
valami messze visszamaradt belőlem
mindig is.

Jobb lett volna,
ha akármilyen másra figyelek,
de én harminc éven át
háborúztam önmagammal,
s akik tudtak erről,
egy tábornok nevével láttak el,
mielőtt szólhattam volna.
Most körüljáróm azt, ami
megmaradt belőlem vagy körülöttem,
kézzel emelem át lábamat
a sövényen,
és sántítva megyek tovább:
a reuma lesz ez, megint a reuma, —
és mégsem az, ami a legjobban megkínzott.
Mert a fagy még hagyján,
meg a nyári napok szomjazásai —
kezdetől egy szót szerettem volna
meghallani, azt a szót,
amit én nem mondtam ki soha,
magányos sétáim során sem, soha.

VARGA, A SZÍJGYÁRTÓ

— Akiben meggyullad a pálinka,
annak az asszonyok
széjjel tett lábbal ráülnek
a hasára —
mindenképpen furcsa jelenet,
így evezni át az árnyékvilágba.
De azért a butykos a zsebemben
mindig tele legyen —
mindössze ennyi a gondom,
ott hálók, ahol rám esteledik,
munkát épp eleget kapok.
Szánalomból kiosztott karéj kenyerek,
ha volna lelkem,
elsírnám magam:
volt; voltam — itt megáll
a világ,
kezdődik az ipar.
Az egész vidéken tudják, ki vagyok.
Az asszonyok, még a csirkébbek is,
összekuncognak mögöttem,
és aztán vannak, akik kifaggatnak,
míg a dratvát szurkozom.
Nem, nem a könnyelműségem
vezetett ide,
más volt az,
vagy bennem szabadult el valami,
de a lelkiismeretem szóba sem kerülhet:
most is ugyanúgy 120 kilót
nyomok, mint az idő tájt,
amikor a hajóállomásnál a községben
én vittem azt a házat,
már elnézést, a kuplerájt.

CVITKÓ, A MEGBÍZOTT

— Megígérték, hogy ha az utolsó
szöveget is beütjük a fába,
az utolsó kanál vakolatot is
odacsapjuk a falra,
és némileg tartjuk magunkat
a határidőhöz:
repülőgépről fogják nekünk megmutatni,
amit a falu
két év alatt épített fel
az én vezetésem alatt.
És micsoda két év volt,
nincs nyugtod se éjjel, se nappal,
mert minden váltás órabérben henyél,
a parasztok lopják az anyagot,
amiért naponta kétszer is
megfordulsz a városban.
De a terv ott van a tenyereden:
az öt utca egy-egy ága a csillagnak,
amit majd a piros telős házak
még a délibábra is felragasztanak.
Aztán meg ott benn
jönnek a legkurvább fifikával —
túl nagy veszteséggel jár a beruházás,
a részleg üresben nyeli a pénzt.
Rátetted az életedet;
egy rendelet elég, hogy végleg
leszavazzanak:
és most állj oda az emberek elé,
akik nagy jövőről álmodoztak.
Akik veled együtt álmodoztak,
most ott van nekik a realitás,
a tavaszi eső hogyan mossa le
a falakat,
hogyan lesz a jövőből jelen,
hogyan fordul visszájára a jövő.

BARBIA

— Az életem
maga az ideiglenesség.
Hogy az istállóajtóban állok-e meg,
vagy a barázda közepén, mindegy:
szinte lehetetlen másra gondolnom.
A háborúban én még
kisgyerek voltam, és itt hagyott az apám,
de nem keltem el
mint hadiárva, sem akkor, sem
aztán, mint a többiek;
az ólaknál segítettem naponta,
alhattam az istállóban,
míg nem értem a kort,
amikor is megtettek bakternek.
Maradtam a helyemen,
az egész csak annyit változott,

hogy azóta napközben alszom,
és az éjszakát kell jobb híján
elütnöm az üres gondolataimmal.
Az apám még írt levelet, sokára,
úgy írta, hogy egyelőre
Bécsben van,
de túl kicsi a lakása ahhoz, hogy
magához vehetne,
legyek még valamennyit türelemmel:
azóta több mint húsz év eltelt.
Most már nem hiszek abban,
hogy megéri várakoznom,
túl a harmincon mit is várhatok —
bánom, hogy semmit sem láttam a világból,
még csak katonának sem kellettem
egy napra se.

SÁNTA PÉTER

— A faluban, vagyis hát a soron
kiutalták a házam,
semmit sem kellett megtérítenem,
mert nem is tudtam volna —
figyelembe vették a helyzetemet.
A munkámból éltem, ameddig csak
lehetett,
nem ment volna másképp, mindenki
nagyon jól tudja, hogy van ez:
most azon gondolkozom, voltak-e
gyerekeim —
magam sem tudnám megmondani, mikor
vagy hol kallódtak el.
És nem tudom, mi az,
ami még itt tart,
hogy a világ irgalmából tengődjek,
a szomszédok hordanak át levest
meg ételeket,
ezt-azt, amit még sajnálnak
a kutyáknak odavetni.
De már látom néha, hogy meszelik
utánam a házat,
szúrágta ágyamat kidobják,
vagy néhány szeggel odaütik
kerítésnek,
ahonnan a lécek már rég kihullottak.

BERETKA, A KOCSIS

— Tanulni, tanulni —
valahogy így gondoltam,
hiszen mindenkinél
egyformát mutat a mérleg,
a kezdet után is jönnek
egyre-másra újabb kezdetek,
míg rá nem jössz véglegesen,

hogy itt kezded, s ebből most már
nem engedsz.

Persze, az alkalmat ki kell
várni,
persze, a lehetőség az mindig
előtted szalad,
mintha a tulajdon fejedre akarnál
egyszerre rálépni,
amit az árnyékod a porban
mutat.

Vasárnaponként ott ülsz és morfondírozol
magadban az eresz alatt,
nem mintha valami hiányozna,
hanem csak érzed a hiányát,
és kimondani sem tudod.

És akkor hirtelen minden
világos lett előttem,
én is jelentkeztem arra a tanfolyamra,
fél évig fél fizetésen éltünk;
mire a zsebemben volt a jogosítvány,
mindent átszerveztek,
még az utakat is új helyekre tették,
ha nem itt születtem volna,
magam is eltévednék.

Mi csak a papírt kaptuk, de a gépeket
nem,
az egészségből egy házat sikerült kiszorítani
a temetősoron,
hajnalban kelek, mint azelőtt, és fekszem,
amikor fekszem:
egy gonddal több, ha magasra lépsz.

IMRE

— Mindenki énvelem szeretne cserélni.
Mindenkinek az az elképzelése,
hogya puha legyen a fenéke alatt,
és tétlenkedve üthesse el napjait.
Egyszer még az elnök is átmutatott rám
részegen az asztal felett a kocsmában,
és senkinek sem jutott eszébe,
hogya nem a magáét issza,
hanem az enyémet.
Napi három szerződést aláírni,
legtöbb négyet,
aztán átsétálni a sankhoz és várni a potyát
a betévedő parasztoktól —
de én két éve múlt a tavasszal,
hogya egyetlen napra sem maradhattam el
a tanyáról,
meg hova is tudnék menni,
ha mehetnék:
csukott szemmel elvégzem már a munkám —
minden bezárult köröttem,
most már el sem zavarhatnának.

GUSZTI A SZOMSZÉDBÓL

— Nem vagyok ide valósi,
fogalmam sincs, hogy jöttem erre rá,
vagy csak ilyesmivel áztatom magam.
De éntőlem senki sem ismeri jobban
a szállásokat
kifelé a Tiszától, egészen le
a csatornáig, meg még tovább,
amerre évekig szolgáltam.
Mert senki sem tudta megmondani,
hol születtem,
és erről nem kaptam sehol
semmiféle papírt;
nem tudom pontosan, hogy hány
éves vagyok,
s abban sem lehetek biztos,
hogy a magam nevét viselem-e.
Hanem az istenbe is,
végső ideje már kitalálnom valamit,
mégsem járhatom be
a fél világot,
küszöbökön koldulva
az adataimért.

LAJOS A KERESZTÚTRÓL

— Elmúlt az egész: vegyük úgy,
hogy megöregedtem.
Jó ideje már, hogy szívesebben alszom
csőszkunyhóban, mint rendes ágyban.
Az asszony két lányt szült,
teljesen leköti, hogy férjhez kell
adnia őket.
Én is itt élek, elvagyok a ház körül.
Ha bemegyek a faluba, beszélgetek
az emberekkel,
különben nem jár hozzám senki,
őhozzájuk jönnek csak a kérőik.
Én többé nem szólok bele semmibe,
felőlem elvihatik az egész házat,
mondtam már,
hogy jó nekem a csőszkunyhóban.
Régebben volt itt egy barátom,
játósótársam volt gyerekkoromból.
Azelőtt eljárt hozzám úgy
havonta-kéthavonta, ittunk, kártyáztunk,
ócsároltuk a falu vezetőit.
Hanem az asszony egyszer csak nekiesett,
szidta, lökdöste kifelé,
elmarta innen, semmit sem tehettem.
De még akkor éjszaka vágtam az almafárról
egy vastag husángot,
még bementem a házba és ütöttem őket,
öt meg a két lányát a sötétben;

azóta nem érdekel, hogyan élnek.
Öt éve, hogy nem volt nálam senki,
azóta alig hallottam a cimborámról,
nem is tudom, mi lehet vele.

KATI

— Ha egyszer csúfnak születtem,
tudom, nyúlfogakkal,
már eleve könnyű prédának
tartanak mind,
hát ha könnyű prédának
számítok, az is vagyok;
komoly ajánlat számba sem jöhet:
rokkantak, széltől hajtottak
itt vonulnak el,
férjek és szeretők, kiknek az eszük
a derekukig ha ér.
De van pillanat, ó,
van még pillanat,
élnek oly pillanatok a tiszta
szemekben,
amikor esellen kamaszoknak
kelletve magam
megengedem,
hogy lábamnál fogva leráncigáljanak
a szénakazalról.

KÁRÁSZ, A SZEGÉNY ROKON

— Mikor rozsdás biciklimen
beállítok a lakodalmukba
a sok parádés fogat közé —
meg vannak, akik autót béreltek,
meg olyanok,
akik a sajátjukat hajtják:
megáll az ember esze —
hogyan maradtam én legalul?
Nem elég napi 12 óra
a birtokon,
a világnak fel kell mutatni
a tőkét:
ez vagyok én, ennyi az én áram,
köztetek ennyit érek.
És ez mind kútba esik;
hajnalban a szalmakazonon
elsőnek te üvöltesz:
világ!
És felkel a nap,
megszúrták a menyasszonyt,
hát akkor csendben, el sem
köszönve senkitől,
hazakarikázunk.